

7/4 Nukleové kyseliny

Nukleové kyseliny

- složité makromolekulární látky
- název podle místa objevu - hmoty buněčného jádra
- hydrolýzou se štěpí na 3 složky - heterocyklické dusíkaté zásady + pentózy + kyselinu fosforečnou

Dusíkaté zásady - deriváty pyrimidinu a purínu

- 1) adenin → nukleosid je adenosin (zkratka A) (viz níže)
- 2) guanin → nukleosid je guanosin (zkratka G) (viz níže)
- 3) hypoxanthin → nukleosid je inosin (zkratka I) (viz níže)
- 4) cytosin → nukleosid je cytidin (zkratka C) (viz níže)
- 5) uracil → nukleosid je uridin (zkratka U) (viz níže)
- 6) thymin → nukleosid je thymidin (zkratka T) (viz níže)

Monosacharidy - pentóza

- β - D - ribóza (viz níže)
  - pro ribonukleové kyseliny RNA: v buněčném jádru i mimo jádro; účastní se přímo biosyntézy bílkovin; obsahují nejčastěji A, G, C, U
- 2 - deoxy β - D - ribóza (viz níže)
  - pro deoxyribonukleové kyseliny DNA: jen v buněčném jádru v genech (ve stejném množství u organismů daného biologického druhu a v polovičním množství v jádrech rozmnožovacích buněk); obsahují A, G, C, T

Nukleosid

- vzniká spojením zásady s pentózou kondenzační vazbou mezi atomem C1 pentózy a atomem N zásady (uracil + ribóza → uridin)

Nukleotid

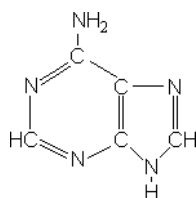
- vzniká vázáním esterovou vazbou na atomu C₅ pentózy na H₃PO₄

Nukleové kyseliny

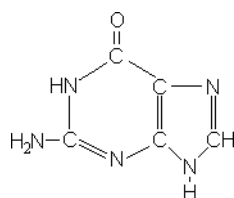
- vznikají vytvořením další esterové vazby mezi zbytky kyseliny fosforečné (P) jednoho nukleotidu a atomem C₃ pentózy dalšího nukleotidu

Prostorová struktura DNA

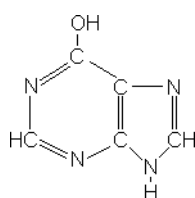
- dvojitá šroubovice (viz níže)
  - na povrchu s řetězcem pentóz a zbytků kyseliny fosforečné
  - zbytky dusíkatých zásad jsou obráceny dovnitř do šroubovice a mezi jejími oběma vlákny jsou svázány vodíkovými vazbami - T jen na A, C jen na G ⇒ pořadí zásad jednoho řetězce šroubovice přesně určuje pořadí zásad druhé části (princip párování zásad)

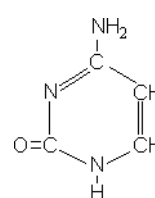
Adenin

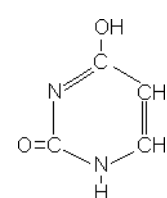
Guanin

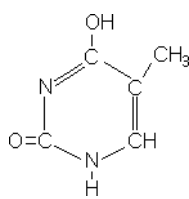
Hypoxanthin

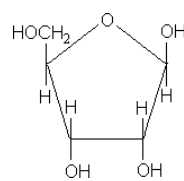
Cytosin

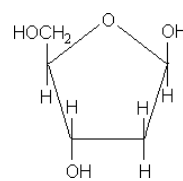
Uracil

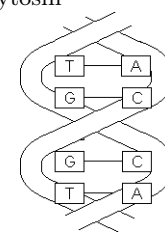
Thymin

ribóza

deoxyribóza

DNA